

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ซ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของประเด็นปัญหา	1
1.2 คำถามในการศึกษา	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.4 การนิยามศัพท์	6
1.5 บทบาททฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
1.5.1 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์	7
1.5.1.1 อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ethnic identities)	11
1.5.1.2 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ (gender identities)	14
1.5.2 แนวคิดการเมืองเรื่องอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ (politic of spatial identities)	16
1.5.3 แนวความคิดเรื่องครอบครัว เครือญาติ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศภาวะในครอบครัว (family, kinship and gender power relation in family)	28
1.6 กรอบคิดในการศึกษา	33
1.7 ระเบียบวิธีวิจัย	34
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	36
1.9 ลังเขปเนื้อหาของงานศึกษา	36
บทที่ 2 เมือง เวียงจันทน์ กับการสร้างบ้านแปงเมือง	39
2.1 ความเป็นมาของการสร้างเมืองเวียงจันทน์	39
2.1.1 เมืองเวียงจันทน์สมัยอาณาจักรล้านช้าง	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1.2 เวียงจันทน์กับการปกครองแบบอาณานิคม	41
2.1.3 เอกราชท่ามกลางสงครามเย็น	47
2.1.4 เมืองภายใต้คอมมิวนิสต์	51
2.2. เมืองในจินตนาการใหม่	53
2.2.1 ทิศทางการพัฒนาตัวเมือง	55
2.2.1.1 องค์กรพัฒนาและบริหารตัวเมือง	59
2.2.1.2 การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยที่ดิน (Land use planning)	61
2.2.1.3 โครงการบูรณะบึง-หนอง และรักษาสีงแวดล้อมในนครหลวงเวียงจันทน์	64
2.2.2 ชุมชนแออัดหนองจันทน์	65
2.2.2.1 มาตรการต่อครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ	66
2.2.2.2 มาตรการจัดสรรที่ดิน	68
2.2.2.3 นโยบายโยกย้ายและจัดสรรประชาชน	69
2.3. ความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา	71
2.3.1 บริบทชุมชนจัดสรรใหม่	71
2.3.1.1 การปกครอง	72
2.3.1.2 บทบาทของสมาคมมิตรภาพเวียงจันทน์-ลาว ในชุมชน	73
2.3.1.3 การจับจองที่ดิน	74
2.3.1.4 เอกสารสิทธิ์ที่ดิน	74
2.3.1.5 การประกอบอาชีพ	75
2.3.1.6 ตลาดใหม่	76
2.3.1.7 การปรับตัวทางสังคมและเพศภาวะ	77
2.3.1.8 ความเชื่อถือของชุมชน	78
ก. วัดเวียงจันทน์นอกเดิม (จิตมณี)	78
ข. วัดลาว	79
2.3.2 ตลาดข้าวคืน	80
2.4 สรุป	83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 “ผู้หญิง” สร้างบ้าน	86
3.1 บ้านในความทรงจำ	86
3.1.1 ตามรอยบ้านเกิด	87
3.1.1.1 พี่เฮื่อง กับความทรงจำของแม่	91
3.1.1.2 ป้าเลียน “ที่ไหนอ้อมท้อง ที่นั่นคือบ้าน”	94
3.1.1.3 พี่เฟื่อง “คนตลาด”	96
3.1.1.4 ความเป็น “กาฝาก” ของพี่มาย	97
3.1.1.5 การตามหาบ้านเกิดของมินฮา	100
3.1.2 บ้านกับความคุ้นชินเดิม	103
3.1.2.1 พี่เฮื่อง บ้านคือตัวตน	107
3.1.2.2 พี่มาย “บ้าน” ที่ไม่เคยมันคง	108
3.1.2.3 พี่เฟื่อง: บ้านมีไว้ซุกหัวนอน	111
3.1.2.4 พี่มินฮา บ้านกับอุดมการณ์ครอบครัว	113
3.2. บ้านใหม่ กับความคุ้นชินใหม่	115
3.2.1 พี่เฮื่อง: ภายใต้อาณาจักรของตัว	116
3.2.2 พี่เฟื่อง: ความคุ้นชินใหม่กับสาแทรกเส้นเก่า	122
3.2.3 เครือข่ายโพ้นทะเล: ที่พึ่งของ “เสาหลัก” อย่างพี่มินฮา	127
3.2.4 บ้านของพี่มาย: เพื่อทดแทนความทรงจำที่หายไป	130
3.3 สรุป	132
บทที่ 4 ตลาด “แม่ค้าในเมือง” พื้นที่แห่งการช้อป	137
4.1 “แม่ค้าในเมือง” เจ็อนใจของการมีตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงวัยชรา	137
4.1.1 พี่มาย: แม่ค้าตัวจริงต้องทำได้ทุกอย่าง	138
4.1.2 พี่มินฮา: แม่ค้าขายนมส้มเพื่อ “ความอบอุ่น” ของ “บ้าน”	142
4.1.3 พี่เฮื่อง : กับภาวะขอมจ่านน	145
4.1.4 พี่เฟื่อง: สาแทรกวัยชราไม่เคยขาด	148

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 กรอบวัฒนธรรมปิตาธิปไตยแบบขงจื้อ: กรอบความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวและเพศวิถีของผู้หญิงเวียดนาม	151
4.2.1 พี่มินฮา ตัวตนในฐานะ “เมีย”	151
4.2.2 พี่มาย: เสถียรภาพด้านการค้า แต่ไม่ใช่ผู้ตัดสินใจหลักของบ้าน	156
4.2.3 พี่เฟื่องผู้มีเสาแหกรเวียดนามเข้มแข็งกับอำนาจต่อรองในชีวิตคู่	156
4.2.4 เพศวิถีแบบชาวเวียดนามอพยพ: ชีวิตคู่ ฟ้ากำหนด	157
4.3 รัฐชาติ ทุน กับภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิงเวียดนามแห่งชุมชนหนองจันทน์	160
4.3.1 นโยบายพัฒนาตัวเมืองเวียงจันทน์: ปรับภูมิทัศน์ให้งามตาแต่สร้างปัญหาให้กับคนจน	160
4.3.2 ตลาดที่เปลี่ยนไป ในมือของผู้รับสัมปทาน: อัตลักษณ์ใหม่ไล่ อัตลักษณ์เก่า	165
4.4 สรุป	169
บทที่ 5 บทสรุป	175
5.1 ผู้หญิงเวียดนาม: บ้านและบ้านเกิด คือเส้นเสาแหกรของความเป็นเวียดนาม	175
5.2 อัตลักษณ์ของผู้หญิงเวียดนามอพยพแห่งชุมชนหนองจันทน์: เธอ “เป็น” อย่างที่ “ครอบครัว” เรียกร้อง	176
5.3 การสืบเสาแหกรเวียดนาม: กระบวนการสืบทอดกรอบวัฒนธรรมปิตาธิปไตยแบบขงจื้อของชาวเวียดนามข้ามยุค ข้ามพรมแดน	179
5.4 บ้าน: พื้นที่ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศภาวะ (Gender Power Relationship) ในครอบครัว	181
5.4.1 บ้านคือ “อาณาจักร” ของพี่	181
5.5 การเมืองและทุน: มือที่ “ย้าย” ชีวิตผู้หญิงเวียดนาม มือที่ “เบียดขับ” ผู้หญิงเวียดนามให้ไปยืนอยู่ “ชายขอบ” ของการพัฒนาอย่างเต็มตัว	183
5.5.1 การดำรงอัตลักษณ์เวียดนามในการ “โยกย้าย” พื้นที่	183
5.5.2 เมื่อกลายเป็นคนไกล “ตลาด” ก็เหมือนเป็น “คนอื่น” ของเมือง	185
5.6 สรุปประเด็นที่ได้กล่าวมาทั้งหมด	186

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม
ประวัติผู้เขียน

หน้า
190
197

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 เมืองเวียงจันทน์ ในปี ค.ศ. 1896	42
2.2 จำนวนประชากรในเวียงจันทน์ ปี ค.ศ. 1943	44
2.3 ความช่วยเหลือของสหรัฐฯแก่ลาว ค.ศ. 1955-1958 คิดเป็นหน่วยล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	50
2.4 ความช่วยเหลือจากองค์กรสากลในโครงการพัฒนา นครหลวงเวียงจันทน์ (ปี ค.ศ. 1990-2002)	60
2.5 การแบ่งเขตการใช้สอยที่ดินรวม ปี ค.ศ. 2005	62
2.6 การประกอบอาชีพของคนในชุมชนจัดสรรใหม่ ปี ค.ศ. 2008	76

ณ

สารบัญภาพ

รูป	หน้า
2.1 แผนที่เวียงจันทน์ปี ค.ศ. 1905	43
2.2 การแบ่งเขตใช้สอยที่ดินและเขตพัฒนาเฉพาะของนครหลวงเวียงจันทน์ปี 2005	63
2.3 แผนที่ชุมชนจัดสรรใหม่ “จันสะหว่าง”	70
2.4 แผนที่ตลาดข้าวคิน	81

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved